

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
ul. Poleczki 33
02-822 Warszawa

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

LIST OTWARTY

Dnia 24.02.2021 pracownicy działu płatności ARiMR w Warszawie w rozmowach telefonicznych poinformowali kilku zainteresowanych tematem uprawy konopi włóknistych rolników o tym, że do odmiany konopi Finola nie będą przysługiwać płatności bezpośrednio w 2021 roku. Wycofanie odmiany Finola z tego systemu, w sytuacji gdy nie ma alternatywnej odmiany, o podobnych parametrach związanych przede wszystkim z łatwością zbioru, spowoduje, że większość rolników zrezygnuje z uprawy konopi lub znacząco zmniejszy obszar jej uprawy, nie mając pewności, czy poradzi sobie ze zbiorem innej odmiany, której nie zna. W przypadku konopi włóknistych odmiana ma ogromne znaczenie na cechy fizyczne rośliny, jej agrotechnikę i metodę zbioru. Alternatywne odmiany oleiste Henola, Earlina czy Secuieni Jubileu są odmianami jednopiennymi, wyższymi, o większej zawartości twardego włókna w słomie, co wielu rolnikom uniemożliwi zbiór klasycznym kombajnem zbożowym i spowoduje zrezygnowanie z planów uprawy.

Większość rolników nie jest w stanie zrezygnować ze zgłoszenia uprawy konopi do dopłat bezpośrednich i uprawiać konopi bez tego wsparcia, z różnych względów – np. uczestniczenia w programach PROW, które wymagają utrzymania ciągłości wielkości i wartości ekonomicznej gospodarstwa. Dopłaty są także zabezpieczeniem kredytów rolniczych i faktur z odroczonymi terminami płatności, a przede wszystkim utrata ok. 1 tys zł płatności (JPO, zazielenienie, ONW, itd), spowoduje znaczące zmniejszenie przychodu z uprawy i brak możliwości konkurencyjności z towarem importowanym, zapewniając sobie przy okazji dochód, wyższy lub porównywalny do innych upraw. Rolnicy uprawiający odmianę Finola uczestniczą w systemie płatności bezpośrednich i wprowadzili ją do płodozmianu swoich gospodarstw, co jest bardzo korzystne z punktu widzenia agrotechnicznego. Konopie mają głęboki system korzeniowy, rozluźniający glebę, nie wymagają oprysków, nie są nośnikami popularnych chorób zbóż, oleistych i okopowych, zacieniają glebę i naturalnie walczą z chwastami.

Uprawa konopi jest promowana w PROW 2014-2020, rolnicy zostali zachęcani dodatkową płatnością do konopi, wielu z nich zaryzykowało, próbując nowej uprawy w swoich gospodarstwach, w pierwszych latach uprawy popełniając kosztowne błędy, jednak udało się osiągnąć pierwsze sukcesy – dobrać agrotechnikę, technicznie dostosować maszyny do zbioru i finalnie znaleźć odbiorców na plony. Teraz jedną decyzją zostanie to przekreślone i wielu z nas wróci do punktu wyjścia.

Na dzień przygotowania tego pisma, tj. 10.03.2021 nie ma żadnej oficjalnej informacji na temat niedopuszczania uprawy Finoli w ramach systemu płatności bezpośrednich, mimo, iż

wg. informacji uzyskanych telefonicznie w ARiMR – Agencja otrzymała takie informacje 13 stycznia 2021, a do 15 stycznia 2021 obowiązywał termin zgłoszenia takiej decyzji do władz Unijnych. Stale rosnąca popularność uprawy konopi w Europie powoduje, że nasiona należy zamawiać już na początku lutego, żeby mieć pewność co do ich dostępności. Większość rolników uprawiających konopie na większych arealach i podchodzących do uprawy konopi poważnie i długofalowo, już zamówiło lub kupiło nasiona odmiany Finola, od producenta z Finlandii lub polskich firmy pośredniczących, które nie mają żadnych informacji na temat wykluczenia odmiany. Koszt zasiewu plantacji to zależnie od wybranej techniki uprawy średnio od 500 do 1200 zł na 1 ha. Przez brak odpowiednich komunikatów może dojść do sytuacji, w której rolnicy zamówią nasiona, zapłacą za nie i nie będą mogli ich wysiać, ani zwrócić producentowi, gdyż ten w momencie sprzedaży nie miał żadnych informacji na temat ograniczeń w uprawie w Polsce.

Finola jest odmianą dwupienną, o krótkim okresie wegetacji, świetnie przystosowaną do uprawy w Polsce. Osiąga maksymalnie do 2 m wysokości, jej słoma zawiera małą ilość delikatnego włókna i dojrzewa równomiernie, co powoduje, że można jej zbiór przeprowadzać kombajnem zbożowym, co jest bardzo istotne dla rolników nie dysponujących specjalistycznym sprzętem do zbioru odmian wysokich. Dzięki równomiernemu dojrzewaniu i krótkiemu okresowi wegetacyjnemu, nie ma zagrożenia wykorzystywania przez rolników środków chemicznych do desykcji/defoliacji chemicznej, powodującej wyrównanie dosuszania na polu i ułatwiającej zbiór.

Ziarno odmiany Finola jest najchętniej wybieranym przez przetwórców, jest ono bardzo dobrze zaolejone (ok. 33% tłuszczu), posiada bardzo korzystny dla ludzkiego zdrowia profil kwasów tłuszczowych, oprócz tego olej z niego pozyskany ma bardzo dobry smak i charakterystyczny zielony kolor. Większość olejarni oleju tłoczonego na zimno w Polsce wybiera tę odmianę jako surowiec do tłoczenia oleju. Brak możliwości zakupu tej odmiany wyprodukowanej w Polsce prawdopodobnie spowoduje zakup jej nasion z zagranicy (Litwa, Ukraina, Kanada), gdzie może być ona uprawiana, a nie zmianę przez odbiorców surowca.

Problem przekraczania przez odmianę Finola dopuszczalnego poziomu THC wynika wg. wiedzy producenta i doświadczeń rolników, ze złego sposobu i terminu przeprowadzania kontroli w przypadku tej odmiany. Jest to odmiana, która rozpoczyna kwitnienie ok. 30 dnia od zasiewu i trwa ono ok. 25-30 dni - zakończenie kwitnienia następuje po ok. 55-60 dniach od zasiewu. Oznacza to, że kontrola wykonana zgodnie z określoną w ROZPORZĄDZENIU KOMISJI (WE) NR 1122/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. zarówno procedurą A jak i ewentualnie procedurą B powinna odbyć się maksymalnie 10 dni po zakończeniu kwitnienia, czyli w przypadku tej odmiany maksymalnie 65-70 dnia od zasiewu konopi. Jest to jedyna dopuszczona metodologia poboru próby, nie określająca żadnych wyjątków.

ROZPORZĄDZENIU KOMISJI (WE) NR 1122/2009 z dnia 30 listopada 2009 r.:

*„Procedura A: Z uprawy danej odmiany konopi na pniu, z każdej wybranej rośliny pobiera się 30 centymetrową część, zawierającą co najmniej jeden kwiatostan żeński. **Próby pobiera się w okresie od 20. dnia po rozpoczęciu kwitnienia do 10. dnia po zakończeniu kwitnienia**, w ciągu dnia, zgodnie z wzorcem systematycznym w celu zapewnienia, że próba jest reprezentatywna dla danego pola, ale z wyłączeniem roślin rosnących na jego obrzeżach. Państwa członkowskie mogą zezwolić na pobieranie prób w okresie między początkiem kwitnienia a 20-tym dniem po rozpoczęciu kwitnienia pod warunkiem że dla każdej uprawianej odmiany, pozostałe reprezentatywne próby pobierane są zgodnie z akapitem pierwszym w okresie od 20-tego dnia po rozpoczęciu kwitnienia do 10-tego dnia po zakończeniu kwitnienia.”*

Siew konopi zazwyczaj odbywa się w na przełomie kwietnia/maja, co oznacza, że w przypadku Finola kontrola powinna być przeprowadza w większości przypadków maksymalnie do ok. połowy lipca. W przypadku innych odmian konopi uprawianych w Polsce kwitnienie rozpoczyna się dopiero w sierpniu (proces ten zależny jest od długości dnia i ilości godzin słonecznych, a nie terminu siewu – jak w przypadku odmiany Finola) i bieg terminów kontroli jest zupełnie inny. Wystąpił w Polsce przypadek udowodnienia przed WSA przez rolnika, iż kontrola zawartości THC w odmianie Finola po tym terminie nie może być brana pod uwagę, pod kątem przekroczenia dopuszczalnego poziomu 0,2% i wykluczenia z płatności (wyrok sygn. akt I SA/SZ 1000/18 wyrok WSA w Szczecinie z dnia 18.04.2019).

W przypadku tego rolnika, sprawa dotyczyła kilkudziesięciu ha uprawy konopi odmiany Finola i walczył on o byt swojego gospodarstwa, gdyż odebranie płatności bezpośrednich w tej wielkości, oznaczało ogromnie problemy z utrzymaniem płynności finansowej gospodarstwa. Są jednak przypadki rolników, którzy nie udowadniali swojej racji na drodze sądowej, akceptując wynik kontroli przeprowadzonej w złym terminie i w zły sposób.

Zasadne jest przeanalizowanie terminów kontroli przeprowadzonych w uprawach odmiany Finola w latach 2019 i 2020, które wpłynęły o decyzję o wykluczeniu odmiany i porównania ich z możliwym dopuszczalnym terminem, określonym w ROZPORZĄDZENIU KOMISJI (WE) NR 1122/2009 z dnia 30 listopada 2009. Jeśli terminy te zostały przekroczone, nie powinna zostać na ich podstawie wyciągana średnia, która doprowadza do wykluczenia odmiany z dopłat bezpośrednich w następstwie art. 9 ROZPORZĄDZENIA UE nr 639/2014 z dnia 11 marca 2014.

ROZPORZĄDZENIE UE nr 639/2014 z dnia 11 marca 2014:

"Jeśli drugi rok z rzędu średnia wyników dla wszystkich prób danej odmiany przekracza zawartość THC określoną w art. 32 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, państwo członkowskie powiadamia Komisję o wniosku w sprawie upoważnienia do ustanowienia zakazu wprowadzania do obrotu tej odmiany zgodnie z art. 18 dyrektywy 2002/53/WE. Powiadomienie takie jest przesyłane zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 792/2009 () najpóźniej do dnia 15 stycznia w kolejnym roku składania wniosków. Począwszy od tego roku składania wniosków, odmiana, której dotyczył ten wniosek, nie kwalifikuje się do płatności bezpośrednich w danym państwie członkowskim".*

Wycofanie odmiany Finola z możliwości uprawy w ramach systemu płatności bezpośrednich byłoby też szkodliwe dla polskich rolników, ze względu na decyzję Parlament Europejskiego z jesieni 2020, który zagłosował za podniesieniem limitu THC dla konopi przemysłowych z 0,2% do 0,3%, a propozycja została już włączona do przyjętej Reformy Polityki Rolnej (CAP) i będzie przedmiotem negocjacji z Komisją Europejską, w celu ustalenia wspólnego stanowiska - poprawki 8 i 93, które podnoszą limit THC dla roślin konopi przemysłowych z 0,2% THC, do 0,3% THC. Przekroczenia poziomu THC przez odmianę Finola są nieznaczące, dotyczące dziesiątych części procenta i nie mają wpływu na odbiór i zagrożenie tej odmiany pod kątem narkotycznym.

Z poważaniem,

Rolnicy uprawiający konopie włókniste w Polsce